

Список використаних джерел:

1. Вільховченко Н. П. Функціональні параметри квазіспеціальної лексики в тексті наукової фантастики / Вільховченко Н. П. // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2015. – Вип. 52. – Серія «Філологічна». – С. 55–56.
2. Вільховченко Н. П. Оказіональний спосіб формування квазіспеціальної лексики у науково-фантастичному тексті [Текст] / Н. П. Вільховченко // Молодий вчений. – 2016. – №2. – С. 368–370.
3. Юрченко Т. Г. Оказіоналізми у творчості Павла Загребельного: структурно-семантичний і стилістичний аспекти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Т. Г. Юрченко. – К., 2003. – 18 с.
4. Adams D. Life, the Universe, and Everything / D. Adams. – London : Pan Books, 1982. – 160 p.
5. Clarke A. The Songs of Distant Earth / A. Clarke. – London : Voyager, 2001. – 242 p.
6. Dietz W. Steelheart / William Dietz. – New York : Ace Books, 1998. – 324 p.
7. Gibson W. Neuromancer / W. Gibson. – New York : Ace Books, 1984. – 271 p.
8. Idle E. The Road to Mars / Eric Idle. – London : Boxtree, 1999. – 309 p.
9. Jones T. Starship Titanic / Terry Jones. – New York : Ballantine Books, 1998. – 246 p.
10. McCaffrey A. Acorna`s World / A. McCaffrey, E. Scarborough. – New York : Harper Collins Publishers, 2000. – 306 p.
11. Stephenson N. Cryptonomicon / N. Stephenson. – New York : Avon, 1999. – 918 p.
12. Thies M. Incursion // Bolos: Old Guard / M. Thies. – New York : Baen, 2001.– 135 p.
13. York J. Steven. The Sky is Falling // Bolos: Old Guard / York J. Steven, Smith D. Wesley. – New York : Baen, 2001. – P. 165–290.
14. Varley J. In the Bowl [Електронний ресурс] / J. Varley. – Режим доступу: <http://www.lib.ru/INOFANT>
15. Vinge V. A Fire Upon the Deep [Електронний ресурс] / V. Vinge. – Режим доступу: <http://www.lib.ru/INOFANT>

Горайко Я.В.

студентка,

Національний університет «Острозька Академія»

ЛЕКСИКА ЯК СПОСІБ ВІДОБРАЖЕННЯ АВТОРСЬКОГО ІДІОЛЕКТУ В РОМАНІ Д.Г. РОБЕРТСА «ШАНТАРАМ»

Художня мова реалізує творчий потенціал письменника, і формується на основі відбору ним певних лексичних, стилістичних та інших одиниць, які дозволяють письменнику втілити комунікативний задум твору у реальність. Лексика – це невід’ємна складова будь-якого художнього тексту. Виникнення і розвиток лексичної одиниці відбувається під впливом численних факторів, таких як історія, культура, народні традиції та ін. Відповідно, добираючи лексику, письменник може умисно використовувати такі одиниці, які характеризуються історичною специфікою або національно-культурними конотаціями. Разом з тим, лексичні одиниць формують єдиний художній твір, а тому їх призначення передати задум автора та досягти естетичного впливу на почуття читача. Сьогодні проблема вивчення лексичних одиниць в

художньому тексті розглядається в системі дослідження авторського ідіолекту. Актуальним є необхідність врахування всіх аспектів створення твору, тобто історичного підґрунтя його написання, біографії автора та впливу його життя й настанов на ідею твору та її втілення в тексті і т.ін.

Стиль художньої літератури розглядається науковцями як самостійний функціональний стиль, який охоплює художні твори. Як правило, стиль художньої літератури досліджувався з позиції аналізу ідіолекту автора та особливостей використання лексико-стилістичних засобів твору, їх функціонально і комунікативно-прагматичного навантаження (К. І. Войтенко [4], М. Ю. Волкова [5], Н. В. Гут [7], О. П. Костецька [8] та ін.).

Лексичні одиниці досліджувались науковцями переважно як складова авторського ідіолекту. Особлива увага приділялась аналізу історично-культурного компоненту лексики, емоційного забарвлення та експресивності (Ю. А. Бельчиков [1], М. В. Бондар [2], О. Ф. Бурбак [3], І. В. Гамаюн [6] та ін.)

Художній текст вирізняється з-поміж інших видів тексту тим, що в ньому найактивніше використовуються лексико-стилістичні засоби. Кожен художній текст характеризується наявністю мовних засобів, які формують ідіолект письменника. Завдяки ідіолекту створюється неповторний колорит задуму автора, епохи, образів та ін. Незважаючи на численні дослідження лексичних одиниць та їх ролі в художньому тексті, невирішеним залишається питання про їх комплексне використання в тексті, тобто використання лексики історичного періоду, використання культурно-маркованої лексики, лексики з емоційно-експресивним компонентом та ін. Творчість Д. Г. Робертса становить цікавий матеріал для дослідження ідіолекту письменника у зв'язку з образністю, яка насичує твори письменника, зверненням до історії і культурних традицій, що відображається у використанні історичної лексики та одиниць з національно-культурною конотацією.

Метою статті є аналіз лексичних особливостей авторського ідіолекту Д. Г. Робертса на основі роману «Шантарам».

Лексика в художньому тексті є засобом створення художніх образів. В романі «Шантарам» з цією метою використовуються запозичення, історичні реалії, власні назви та емоційно-експресивна лексика. Вибір лексичної одиниці зумовлений комунікативним наміром авторам. Наприклад: *I knew nothing of the cultures there, clothed in robes and saris and turbans* [10, с. 30]. В цьому фрагменті Д. Г. Робертс використовує дві історичні реалії *saris* та *turbans*. Це реалії на позначення традиційного індійського одягу: *sari* – це традиційний індійський жіночий одяг довжиною від 4,5-9 метрів, який особливим чином обертають навколо тіла; *turban* – це східний головний убір. Він представляє з себе шматок тканини, намотаний на голову. Цей головний убір поширений у Північній Африці, Індії, на Аравійському півострові і в інших азіатських країн [9]. Використання історичних реалій *saris* та *turbans*, які належать до індійської культури дозволяє письменнику передати культурний колорит, а саме традиції щодо одягу.

Використання лексичних одиниць на позначення власних назв в художньому тексті, зокрема й в романі «Шантарам», допомагає письменнику створювати образ місця, в якому розгортаються події. Крім цього, використання відомих читачеві власних назв дозволяє викликати в їх свідомості з асоціації з певною історією, культурою, народом та ін., наприклад: *Luck ran with me and flew with me across the world to **India**, where I joined the **Bombay mafia*** [9, с. 8]. В цьому прикладі Д. Г. Робертс вживає власні назви *India* та *Bombay*. Як відомо з історії, Індія – це держава в Південній Азії. Бомбей – це місто на заході Індії. По-перше, ці дві назви формують в читача стійку асоціацію про країну та місто; по-друге, Бомбей відомий як діловий та фінансовий центр Індії, як місто-магніт або місто-казка. Відповідно, вживаючи цю назву, письменник створює образ міста, сповненого життям, активністю тощо.

Створення образу досягається також використанням лексичних одиниць, які є запозиченими. Наприклад: *The bus had turned into the curve of a wide **boulevard** that was edged by huge stones, tumble-rolled into the turquoise sea* [10, с. 17]. В цьому фрагменті вжито лексичну одиницю *boulevard*, яка є запозиченою з французької мови. Базуючись на тому, що у французькій культурі, «бульвар» означає міську вулицю із зеленими насадженнями, алеєю для пішоходів посеред вулиці, використання цієї лексичної одиниці в контексті одразу викликає в уявленні читача образ широкої вулиці/алеї із зеленню навколо дороги.

Особливе місце в художньому тексті займають лексичні одиниці із емоційно-експресивним забарвленням. Завдяки емоційній конотації в структурі слова, письменник впливає на чуттєву сферу читача. Засобом передачі емоцій служать лексичні одиниці, які прямо номінують реакції або відчуття персонажів, наприклад, *love, fate: It took me a long time and most of the world to learn what I know about **love and fate** and the choices we make, but the heart of it came to me in an instant, while I was chained to a wall and being tortured* [10, с. 8]. Слово *love* виражає сильну позитивну емоцію людини по відношенню до іншого; почуття прив'язаності, глибокої симпатії та ін.; слово *fate* також має у своєму складі емоційну конотацію. Зокрема слово *fate* – рок означає певну невідворотність подій, тобто підкореність людини вищим силам. Крім цього, лексичні одиниці з емоційним компонентом можуть відтворюватись в художньому тексті метафорично, наприклад: *He was big enough and strong enough to defend himself, but **he had no heart for fighting**, and there wasn't any victory in hitting him* [10, с. 649]. В цьому прикладі вжито фразеологічний вираз *he had no heart for fighting*. Він передає емоцію страху, боягузтва, нездатності захищати власні інтереси. В складі фразеологізму вжито лексичну одиницю з медичної термінології *heart* – центральний орган кровоносної системи людини. Дослівно вираз означає «не мати серця для битви». Оскільки серце вважається центром життя людини, «не мати його» в цьому контексті означає не мати сили духу і сміливості.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зауважити, що авторській ідіолект формують лексико-стилістичні засоби. Лексичні особливості художнього

тексту представлені різними групами лексики. В аналізованому нами романі Д. Г. Робертса «Шантарам» до таких груп лексики належать запозичення, власні назви, історичні реалії, емоційно-експресивна лексика. Завдяки їх використанню письменник успішно створює певні історичні та культурні образи, а також впливає на емоції читача, таким чином реалізуючи комунікативний намір художнього твору.

Список використаних джерел:

1. Бельчиков Ю. А. О культурном коннотативном компоненте лексики / Бельчиков Ю. А. // Язык, система и функционирование: сборник научных трудов. – М.: «Наука», 1988. – С. 30-35.
2. Бондар М. В. Метамова дослідження національно-культурного компонента / М. В. Бондар // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика. – 2014. – Вип. 28. – С. 119-128.
3. Бурбак О. Ф. Реалія та способи визначення її лінгвістичного статусу / О. Ф. Бурбак // Іноземна філологія, Львів: 1985. – С. 68-69.
4. Войтенко К. І. Функціональний стиль художнього мовлення / К. І. Войтенко // Наукові записки. Серія «Філологічна». – 2012. – Вип. 26. – С. 53-56.
5. Волкова М. Ю. Особливості лінгвостилістичного аналізу художніх творів / М. Ю. Волкова // Вісник СевНТУ. Вип. 102: Філологія: зб. наук. пр. – Севастополь: Вид-во СевНТУ, 2010. – С. 6-11.
6. Гамаюн І. В. Національно-специфічна реалія як складова картини світу / І. В. Гамаюн, Н. В. Лутай // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти. До 125-річчя НТУ «ХП»: зб. наук. пр. / ред. Л. Л. Товажнянський, О. Г. Романовський. – Харків: НТУ «ХП», 2010. – С. 296-304.
7. Гут Н. В. Особливості функціонування автора у художньому тексті [Електронний ресурс] / Н. В. Гут. – Режим доступу: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/handle/6789/988>
8. Костецька О. П. Індивідуальне мовлення автора як об'єкт лінгвістики та підходи до його дослідження [Електронний ресурс] / О. П. Костецька. – Режим доступу: <http://naub.oa.edu.ua/2014/individualne-movlennya-avtora-yak-obektlinhvistyky-ta-pidhody-do-joho-doslidzhennya/>
9. Як зробити шапку-тюрбан [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://polynet.com.ua/yak-zrobiti-shapku-tyurban.html>
10. Gregory David Roberts, Shantaram [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.totalgadha.com/file.php/1/moddata/forum/18/46686/318-shantaram.pdf

Дубельт О.В.

студентка,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ЛІНГВІСТИЧНА ПАРАДИГМА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

Англомовному політичному дискурсу, який є глобальним, на сьогодні приділяється особлива увага. Динамічний розвиток англомовного політичного дискурсу зумовлює зацікавленість дослідників у вивченні особливостей та характерних рис його функціонування в різних культурних середовищах